

BẢO TÀNG GỐM SỨ MẬU DỊCH 20 NĂM HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN

Nguyễn Trần Cẩm Giang

Bảo tàng Gốm sứ Mậu dịch (80 Trần Phú - Hội An) là một trong năm bảo tàng chuyên đề ở Hội An do Trung tâm Quản lý Bảo tồn Di sản Văn hóa Hội An trực tiếp quản lý, được thiết lập hoàn chỉnh và mở cửa đón khách vào ngày 02/10/1995 với sự giúp đỡ của các chuyên gia Nhật Bản.

Từ một ngôi nhà gỗ bị xuống cấp nặng, với nguồn kinh phí tài trợ của tổ chức JICA - Nhật Bản (*Tổ chức Hợp tác quốc tế Nhật Bản*) và sự giúp đỡ của các chuyên gia kiến trúc Nhật Bản do trường Đại học Nữ Chiêu Hòa đại diện đã tiến hành tu bổ và thích nghi ngôi nhà này thành Bảo tàng Gốm sứ Mậu dịch.

Ban đầu bảo tàng này trưng bày 268 hiện vật tại tầng 1 và nẹp nhà trước của tầng 2. Hiện vật gốm sứ trưng bày ở bảo tàng có niên đại từ thế kỷ thứ IX đến thế kỷ thứ XIX được tìm thấy ở các điểm khảo cổ học tại Hội An trong chương trình nghiên cứu Hội An từ nguồn kinh phí của Nhật Bản và các nhà khoa học Nhật Bản cũng đã tham gia trưng bày bảo tàng này.

Bảo tàng Gốm sứ Mậu dịch trưng bày các chủ đề, đó là giới thiệu vài nét về Đô thị cổ Hội An - Di sản Văn hóa Thế giới; Nền gốm mậu dịch Việt Nam; Di chỉ tàu buôn bị đắm ngoài khơi Cù Lao Chàm; Di chỉ Hội quán Triều Châu; Di chỉ Thanh Chiêm - Thanh Hà; Di chỉ nhà 129 Phan Châu Trinh; Di chỉ nhà số 85 Trần Phú; Di chỉ Đình Cẩm Phô; Giới thiệu vài nét về nhà 80 Trần Phú. Toàn bộ hệ thống hiện vật trưng bày tại đây phản ánh sinh động về Hội An là một trong những cảng thị Việt Nam nằm trên “*Con đường tơ lụa trên biển*” và phát triển trong hệ thống thương mại Châu Á. Ra đời vào khoảng cuối thế kỷ XVI, Hội An đã từng là một trung tâm mậu dịch lớn nhất của Đông Nam Á và của cả nước Đại Việt, là một trong những thương cảng sầm uất của vùng biển Đông Nam Á từ thế kỷ XVI - XVIII, với sự tham gia của các thương nhân đến từ Thái Lan, Philippin, Indônêxia, Trung Quốc, Nhật Bản, Ấn Độ, Hà Lan, Anh, Pháp, Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha...

Hội An còn là một thương cảng đóng vai trò rất quan trọng trong việc hình thành nên “con đường gốm sứ” trên vùng biển Tây Nam Thái Bình Dương, đóng vai trò trung gian kết nối giữa vùng biển Đông Nam Á và Trung Hoa,

cũng như giữa Nhật Bản và Trung Hoa trên con đường gốm sứ xuyên Thái Bình Dương trong kỷ nguyên đại thương mại của thế giới. Với vai trò là một thương cảng trọng yếu của Đàng Trong - Việt Nam, lại nằm trên hải trình mậu dịch thuyền buôn quốc tế, cùng với các cảng thị ở Đại Việt như: Phố Hiến, Vân Đồn, Thanh Hà, Nước Mặn, Gia Định... Hội An đã tham gia tích cực vào việc hình thành nên mạng lưới thương mại hàng hải ở vùng biển Thái Bình Dương, là một phần của các con đường gốm sứ, con đường gia vị và nhất là con đường tơ lụa lừng danh một thời.

Chính vì vậy mà ngay từ khi mở cửa bảo tàng đã thu hút một lượng lớn khách đến tham quan, nhất là các nhà nghiên cứu và du khách người Nhật. Để đáp ứng ngày một tốt hơn, đầy đủ hơn nhu cầu của khách tham quan bảo tàng đã từng bước được bổ sung và nâng cấp các nội dung trưng bày.

Vào năm 2012, UBND Thành phố Hội An đã phê duyệt “*Phương án nâng cấp trưng bày, bảo quản bổ sung hiện vật tại kho và các bảo tàng chuyên đề ở Hội An*” với tổng kinh phí là

1.582.152.409đ, trong đó kinh phí nâng cấp Bảo tàng Gốm sứ Mậu dịch là 192.597.040đ. Từ nguồn kinh phí trên, Bảo tàng Gốm sứ Mậu

dịch đã được tiến hành nâng cấp toàn bộ hệ thống ảnh, lời thuyết minh, etiket, trưng bày bổ sung một số nội dung tại nếp nhà sau của tầng 2, phục dựng lại không gian bếp xưa và sưu tầm bổ sung 108 hiện vật. Đến nay bảo tàng có 478 hiện vật.

Đặc biệt, trong năm 2015, Bảo tàng Gốm sứ Mậu dịch là bảo tàng được chọn để thực hiện thí điểm một số hoạt động dịch vụ mới để đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của khách tham quan. Đây là bảo tàng đầu tiên xây dựng “*Điểm dừng chân*” với mục đích là tạo một không gian nghỉ ngơi thoáng mát cho du khách trước hoặc sau khi tham quan bảo tàng. Tại không gian này du khách dừng chân nghỉ ngơi để thưởng thức 1ly nước trà xanh miễn phí, nghe nhạc hòa tấu hoặc xem một số phim tư liệu giới thiệu về Hội An, về các nội dung trưng bày tại bảo tàng. Tại đây cũng sẽ có một không gian tương tác cho du khách trải nghiệm thực tế qua một số hoạt động như làm bánh, nấu nước chè... Ngoài ra, một số sản phẩm lưu niệm mang đặc trưng riêng của Bảo tàng cũng sẽ được trưng bày,

này, công tác an ninh tại bảo tàng được đảm bảo hơn.

20 năm qua, Bảo tàng Gốm sứ Mậu dịch đã từng bước được bổ sung, hoàn thiện nội dung trưng bày và thu hút khách đến tham quan ngày càng đông hơn. Lượng khách đến tham quan bảo tàng tăng dần theo từng năm:

giới thiệu với du khách tại điểm dừng chân này.

Hoạt động dịch vụ thứ hai tại Bảo tàng Gốm sứ Mậu dịch đó là dịch vụ Audio Guide (*thuyết minh bằng tai nghe điện tử*). Nhằm nâng cao chất lượng phục vụ khách tham quan, tạo môi trường tham quan văn minh, hiện đại và thân thiện cho du khách. Dịch vụ này sẽ giúp cho khách tham qua chủ động được thời gian tham quan, đặc biệt những du khách có nhu cầu tìm hiểu chuyên sâu có thể nghe đi nghe lại nhiều lần không phụ thuộc vào hướng dẫn viên, hay khách đi lẻ, muốn yên tĩnh để ngắm và nghe thông tin về hiện vật mà không bị tác động bởi những yếu tố bên ngoài. Hơn nữa, dịch vụ Audio Guide giúp bảo tàng giải quyết được vấn đề về không gian khi mỗi khách có thể chủ động tìm đến hiện vật mình yêu thích để tự nghe thông tin. Nội dung giới thiệu trên Audio Guide có hai ngôn ngữ Việt và Anh. Ở mỗi hiện vật đều có gắn số, du khách muốn tìm hiểu hiện vật nào chỉ cần bấm vào số đó trên thiết bị audio để nghe nội dung thuyết minh.

Ngoài ra để tăng cường hơn trong công tác quản lý, trong thời gian qua Bảo tàng Gốm sứ Mậu dịch được trang bị hệ thống camera giám sát và hệ thống báo cháy tự động. Qua hệ thống

Thời gian	Số lượng khách tham quan		
	Việt Nam	Quốc tế	Tổng cộng
2006	6.350	22.155	28.505
2007	5.120	40.870	45.990
2008	7.200	53.300	60.500
2009	8.400	48.600	57.000
2010	5.414	46.308	51.722
1011	4.200	49.600	53.800
2012	4.200	49.400	53.600
2013	1.100	51.300	52.400
2014	6.700	53.300	60.000
Đến 9/2015	4.300	51.200	55.500

Trong thời gian Trung tâm Quản lý Bảo tồn Di sản Văn hóa Hội An sẽ tiếp tục nghiên cứu, đầu tư và hoàn thiện hơn nữa các nội dung trưng bày, các hoạt động dịch vụ để đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của du khách, thành công hơn♣